

18. Sidletska, T. I. (2012), *Muzychna osvita v Ukraini: stan, problemy, perspektyvy* [Music education in Ukraine: state, problems, perspectives], *Aktualni problemy istorii, teorii ta praktyky khudozhnoi kultury: zb. nauk. prats* [Actual problems of history, theory and practice of artistic culture: a collection of scientific works], Kyiv, Milenium, Iss. XXIX, pp. 462–467. Available at: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/13879> (in Ukrainian).
19. Cherkasov, V. *Zmist zahalnoi muzychnoi osvity molodi* [Contents of the general musical education of youth], *Naukovi zapysky. Serii: pedahohichni nauky* [Scientific issues. Series: pedagogical sciences], Iss. 112, pp. 24–32. Available at: <http://webcache.googleusercontent.com/search> (in Ukrainian).
20. Adams, D. and Goldbard, A. *Basic Concepts: Modes and Means of Cultural Policy-Making* (1995, 1986). Available at: <http://www.wxcd.org/policy/concepts.html> (in English).
21. Cultural policy: a preliminary study (1969), Paris, UNESCO, 51 p. (in English).

УДК : 78.75., 78.9.,78.2У

Тереса Мазепа

ДУХОВНА ТЕМАТИКА В КОНЦЕРТАХ ГАЛИЦЬКОГО МУЗИЧНОГО ТОВАРИСТВА У ЛЬВОВІ В 1838–1914 РОКАХ

У статті досліджено діяльність Галицького Музичного Товариства у Львові впродовж 1838–1914 років щодо виконання духовної музики. Розглянуто місце та значення музики духовної тематики в мистецькій діяльності Товариства, охарактеризовано особливості репертуару концертів на різних етапах розвитку. Зроблено висновок, що завдяки виконанню у концертних програмах творів духовної, релігійної тематики, у яких заторкувались трансцендентні питання буття, утверджувались традиційні духовні ідеали, етичне начало природно сполучалось з естетичним.

Ключові слова: Галицьке Музичне Товариство, концерти, духовна музика, релігійна музика, сакрум, виконання.

Тереса Мазепа

ДУХОВНАЯ ТЕМАТИКА В КОНЦЕРТАХ ГАЛИЦКОГО МУЗЫКАЛЬНОГО ОБЩЕСТВА ВО ЛЬВОВЕ В 1838–1914 ГОДАХ

В статье исследована деятельность Галицкого Музыкального Общества во Львове периода 1838–1914 годов относительно исполнения духовной музыки. Рассматривается место и значение сочинений духовной тематики в творческой деятельности общества, характеризуются особенности концертного репертуара в разные периоды. Сделан вывод, что благодаря исполнению в концертных программах произведений духовной, религиозной тематики, в которых затрагиваются трансцендентные вопросы бытия, утверждаются традиционные духовные идеалы, этическое начало естественно соединилось с эстетическим.

Ключевые слова: Галицкое Музыкальное Общество, концерты, духовная музыка, религиозная музыка, священное, исполнение.

Teresa Mazepa

SPIRITUAL THEMES ON CONCERTS OF THE GALICIAN MUSIC SOCIETY IN LVIV DURING 1838–1914 YEARS

The article deals with the activity of the Galician Music Society (GMS) in L'viv during 1838–1914 years in the field of performing spiritual music, it determines the place and significance of the

works of spiritual themes in works of the Society, it shows the special features of the spiritual repertoire of concerts at various stages of the Society's formation.

One of the most important tasks of GMS during its long years of activity (1838–1939), besides its educational, aesthetic, entertaining etc. tasks, was the cultivation of the corresponding spiritual qualities, high moral ideals in society through the promotion of works of spiritual and religious subjects in concert programs. Since the beginning of its activity, the GMS was focused on promoting spiritual music through concert activity, which was reflected in the Statute of the GMS, which stated that the special task of the Society was to support music of a religious, spiritual nature. According to the Statute religious and secular works of spiritual subjects were performed more and more frequently in the concert repertoire. Mostly the works of the spiritual nature were performed in the so-called “spiritual concerts” of the GMS, on religious holidays, which emphasized the mystery of the event. Not only secular leaders of the GMS took care of the popularization of spiritual music among L'viv music lovers, the priests also willingly joined their concert events. The concerts, organized on the initiative of the Society and well-known clerics on various occasions in 1902 were clear evidence of this.

Lviv performances of spiritual music were gaining ever greater popularity outside the city and the region. Music lovers from other cities went to the concerts where the outstanding works of spiritual content were performed. The Warsaw press also wrote about them.

A testimony to the fact that large-scale choral outs of the spiritual themes attracted the Lviv public is a gradual increase of number of the choirs of the GMS and their concerts. This was a sign of the growing authority of the GMS, that was highly valued and revered in the city, since the GMS was not limited by its Statute. In concert programs there is a steady presence of monumental oratorio-cantata works of spiritual themes. During the period 1858–1914, people in Lviv were able to hear the whole European compendium of monumental spiritual opuses from the Baroque to the present. Worship of spiritual music was a natural necessity and a good tradition of the GMS participants. In addition to concert performances, the GMS performed church music and, at the same time, at the masses for the dead members of the GMS, the High Masses, wedding masses, honoring the memory of prominent religious figures, commemorating the special dates for the Polish people (for example, the January and November uprisings, the rebellion of T. Kosciuszko, the Battle of Grunwald and the Battle of Vienna), the birth and death of prominent Polish figures – musicians, poets, writers, priests, and even in such secular centers as the Literary-Artistic Circle, City Theater, City Casino, etc.

Due to the huge number of spiritual works of various genres, as well as secular, in which the transcendental questions of being were touched upon, the traditional spiritual ideals were established, the ethical beginning naturally intermingled with the aesthetic one. The musical center of the GMS replaced institutionalized religiosity, and aesthetic forms of expression of spirituality became competitive in a society that was increasingly secularized.

Key words: Galician Music Society, concerts, spiritual music, religious music, sacral, performances.

Упродовж останніх років в Україні опубліковано чимало досліджень з історії української музики, що комплексно розглядають розвиток музичних явищ від найдавніших часів до кінця XX століття. Висвітлені історія та діяльність окремих музичних і театральних осередків, музичного шкільництва, музичні суспільні організації, композиторська творчість, музичне виконавство тощо. Проте на маргінесі цих праць залишається проблематика, пов'язана зі специфікою діяльності національних та регіональних музичних інституцій, серед яких важливе місце займає діяльність Галицького Музичного Товариства (ГМТ). ГМТ протягом понад ста років (1838–1939) займалося інтенсивною концертною, просвітницькою та освітньою діяльністю, дбаючи про відповідне естетичне виховання суспільства, стимулювало регіональну композиторську творчість, відіграло роль духовного об'єднувального центру тощо.

Окремі сторінки діяльності ГМТ та митців, діяльність яких була пов'язана з ним, висвітлено у ряді публікацій Лешка Мазепи і Тереси Мазепи [3], Л. Кияновської [2], Н. Кашкадамової [1], Ю. Рейса [21], Т. Струмилли [30], Й. Хомінського, К. Вільковської-Хомінської [6], Т. Блашчика [5] та інших.

Одним з найважливіших завдань ГМТ протягом його багатолітньої діяльності поруч зі згаданими вище завданнями було плекання в суспільстві відповідних духовних якостей, високих моральних ідеалів через пропагування у концертних програмах творів духовної, релігійної тематики. Відтак мета статті – охарактеризувати концертний репертуар духовної тематики Галицького Музичного Товариства та висвітлити його значення в суспільному, виховному і духовно-естетичному процесі.

ГМТ від початку своєї діяльності було орієнтоване на пропаганду духовної музики через концертну діяльність, що відображено в Статутах ГМТ. Наприклад, у §. 2 Статуту 1857 року чітко визначено мету і завдання Товариства у цьому напрямку:

“Особливим завданням Товариства є підтримка церковної музики. З цією метою відбуватимуться (...) продукції церковної музики, а Товариство у відповідності із своїми силами намагатиметься ввести навчання органної гри та церковного співу (йдеться про Консерваторію. – *Т. М.*).

У річному бюджеті будуть записані та оголошені спеціальні на цю ціль визначені матеріальні засоби (внески), як взагалі частина доходів Товариства буде на це призначена”.

“§. 3. З метою розвитку співу Товариство створить (у Консерваторії. – *Т. М.*) окремий відділ чоловічого співу на основі зазначених постанов у §§ 60 до 70”¹ [29, s. 3].

Постанови Статуту відображали процес усвідомлення керівними органами ГМТ значення і значимості духовної ролі музики в суспільстві, її виховного, облагороджувального й сакрального значення. Адже духовна музика належить не тільки віруючим, хоча для них вона й сповнена особливого смислу і значення, а й усім іншим, оскільки є великим надбанням та культурним спадком народу. Як вид мистецтва ця музика опосередковує в собі загальнокультурну домінуючу суспільства, розкриває всі прояви його духовного життя, інтелектуальний та соціально-психологічний потенціал. Керуючись положеннями статуту, який зобов'язував ГМТ приділяти особливу увагу церковній музиці, а також усвідомлюючи її суспільну вагу, в концертному репертуарі протягом XIX століття все частіше звучали як релігійні, так і світські твори духовної тематики.

Переважаючі духовні твори виконували у т. зв. “духовних концертах” ГМТ, з нагоди релігійних свят, у траурних месях, що підкреслювало містичність переживання окресленої події. Уже в перший період діяльності ГМТ (1838–1848) частину його музичного репертуару становили релігійні твори: переважно великі ораторії Й. Гайдна, як, наприклад: “Створення світу”, Л. ван Бетховена “Христос на Оливній горі”, ораторія “Павло” Ф. Мендельсона, “Stabat Mater” Дж. Перголезі й Дж. Россіні, меси Я. Н. Гуммеля і Й. Роллечка, ораторії Г. Ф. Генделя та ін.

Значний публічний розголос та резонанс у тогочасній пресі отримало виконання ораторії Ф. Мендельссона-Бартольдї “Павло” у Скарбківському театрі напередодні римо-католицького Різдва 22 грудня 1842 року. Її виконували триста осіб (в оркестрі було біля 40 скрипалів). Солоїстами виступали Юлія Амброс де Рехтенберг (Julia Ambros de Rohtenberg), Юлія Каспарі (Julia Caspari), Юлія Готтліх (Julia Gottlich) й Антоніна Білінська (Antonina Bilińska), чоловічі партії виконали Гофманн² (Gofmann), Штайнер (Scheiner) і Печ (Pecz). Диригував ораторією колишній капельмейстер і головний диригент львівської німецької оперної сцени Титус Ернесті (Tytus Ernesti). З відгуку преси: “Із заснуванням “Музичного Товариства” у Львові в нашому музикальному світі почалося нове життя. Поруч з відданим замилюванням до цього сповненого краси мистецтва, поруч з плеканням школи музики та співу, потреба в якій віддавна відчувалася, (Товариство – *Т. М.*) не забуває ознайомлювати нашу публіку з найціннішими творами. На концертах ми мали приємність почути ряд музичних творів серйозного, глибшого змісту (...). Любов до мистецтва об'єднала понад триста осіб з однією метою, хоча здавалося, що лише єдина рука торкається музичних інструментів, що з єдиних грудей видобувається маса звуків. Така гармонійна злагода панувала в усьому (...)! ”

¹ Із польської та німецької мов переклала авторка.

² Документи ГМТ, а також преса не завжди подавали повні дані про виконавців. Інколи інформація була дуже обмеженою, наведені тільки прізвища.

Там, де є щире замилювання мистецтвом, всіляка похвала видається зайвою, внутрішнє задоволення замінює голосні панегірики” [7, s. 4].

Іншою духовно-мистецькою подією того ж періоду діяльності ГМТ було виконання “драматичної ораторії за Святим Письмом” – “Знищення Єрусалима” Фердинанда Гіллера (Ferdynand Hiller) 10 квітня 1843 року напередодні римо-католицького Великодня. Її інтерпретація потребувала великих зусиль дилетантів – членів ГМТ, які спільно з професійними музикантами зважилися винести на сцену складний монументальний твір під керівництвом доктора Ф. Піонтковського (F. Piątkowski). Учасниками концерту були понад 150 виконавців (хор та оркестр). Подібною хвилюючою акцією для львівських меломанів стало виконання монументальної кантати “Хвалебний спів” (Lobgesang) В-Dur, op. 52 Ф. Мендельсона-Бартольдї, “присвяченої святкуванню ювілею Гуттенберга” [8, s. 3].

Ось як писала тогочасна преса про ці виконання, підкреслюючи духовний вимір творів: “Музика є мовою душі, тому вона може бути не тільки наповнена внутрішніми переживаннями, а й бути також витвором і явищем, яким послуговується прекрасна природа” [20]; “Товариство намагається виконувати твори класичної музики, що облагороджують людей та піднімають їх ближче до небес”; “Пам’ятаючи величезну приємність, яку нам справив виконаний у грудні минулого року концерт “Галицького Музичного Товариства”, із задоволенням повідомляємо, що і цього року те саме “Товариство” задумало організувати 23 ц. м. (тобто грудня. – Т. М.) *concert spirituel*¹ у новому театрі” [9, s. 4]. 23 грудня 1845 року в “духовному концерті” ГМТ виконало ораторію Л. ван Бетховена “Христос на Оливній горі”: “Музичне товариство сконцентрувало усі свої сили, щоби величний твір представити якнайдостойніше. [...] Особливо проникливими і прекрасними були інструментальні фрагменти, що разом з бездоганними сопрано й альтами заслуговують найвищої похвали” [17].

Наведені слова підкреслюють розуміння музики як виразу трансцендентності, універсальності буття, подолання тимчасового “тут і тепер”. Місцеві меломани розуміли виняткове значення таких творів; про це свідчить, зокрема, факт, що на повторне виконання в 1843 р. ораторії Й. Гайдна “Створення світу” до Львова спеціально приїхали мешканці галицьких міст – Перемишля, Самбора, Бережан та ін. [18–19].

Історичною подією стало виконання 9 квітня 1876 року ГМТ в залі Народного Дому під керівництвом директора ГМТ Кароля Мікулі (Karol Mikuli) й за участю понад 120 (...) найбільш знаменитих артистів і аматорів нашого міста “Реквієму” Дж. Верді. Оскільки цей твір прозвучав дуже вдало, то львів’яни мали нагоду почути його ще раз наступного дня – 10 квітня” [11, s. 4]. Львівські меломани звернулися до керівництва ГМТ з проханням ще раз повторити “Реквієм” Дж. Верді з дешевшими квитками, щоби дати змогу менш заможним мешканцям міста його послухати [10, s. 4]. Тож третє виконання “Реквієму” відбулося 23 квітня в залі Міської Ратуші [12, s. 3]. У газетному повідомленні про цю подію подано прізвища солістів (деякі “зашифровані” ініціалами; таке практикували, коли це були аматорки-аристократки, або ж учениці, які не бажали оприлюднення своїх прізвищ; для нас вони зовсім невідомі... – так і залишились ініціалами... – Т. М.). Це були: “панна Н.”, “пані Т.” і “панна Вигживальська” (Wyzywalska, сопрано), “панна Н. і Р.” (альти), тенор Станіслав Цетвінський (Stanisław Cetwiński) та Гживінський (Gżywiński) і Валерій Висоцький (Walery Wysocki) – баси [13, s. 4].

Коментуючи виконання “Мессії” Генделя, Виділ ГМТ у своєму “Звіті” (Sprawozdanie) за 1891–1892 рр. писав: “Цей класичний шедевр, найвищий зразок ораторійного жанру виконано з небувалою під кожним оглядом добросовісністю. [...] Цей “надзвичайний” концерт вдавсь досконалим” [23, s. 3–4].

У 1898 р. ГМТ виконало “Німецький Реквієм” Й. Брамса. Рецензент підкреслив, що “звернення до цього твору (...) свідчить про високі прагнення Товариства” [31, s. 83–84]. У 1900 р. об’єднані львівські співацькі товариства під керівництвом диригента Львівської опери Франческо Спетріно (Francesco Spretino) виконали у Скарбківському театрі “Реквієм” Дж. Верді за участю відомих італійських співачок Уфедуцці (Ufeducci) та Гуеріні (Guerini) та

¹ Concert spirituel – духовний концерт.

співаків Марконі (Markoni) і Наваріні (Nawarini) (ініціалів у “Звіті” нема. – *Т. М.*). У концерті взяли участь мішаний хор та оркестр ГМТ [24, s. 4, s. 31–37].

Не тільки світські керівники ГМТ дбали про популяризацію духовної музики серед львівських меломанів, до їх концертних акцій охоче долучалися священники. Свідченням цього були, зокрема, два концерти, організовані з ініціативи Товариства. Так, 14 березня 1902 року відбулась “Історична музична академія” (Historyczna Akademia Muzyczna) за участю мішаного хору ГМТ, тогочасного директора ГМТ Мечислава Солтиса (Mieczysław Sołtys) під орудою ксьондза д-ра Юзефа Сужинського (Józef Surzyński). Такого репрезентативного концерту духовної музики у Львові перед тим ще не було. Програма містила 13 релігійних творів відомих польських композиторів XVI–XVIII століття: Мартіна Леополіти, Миколая Гомулки, Миколая Зеленського, кс. Бартомея Пенкеля, кс. Гжегожа Горчицького, анонімні польські релігійні твори, а також композиції самого кс. Ю. Сужинського [25, s. 4]. Подібний концерт відбувся 17 грудня 1905 року в залі Міського театру: мішаний хор виконав твори композиторів XVI століття з нагоди 400-ї річниці від дня народження видатного польського поета Миколая Рея [27, s. 4]. 29 вересня 1912 року проведена літературно-музична академія на честь відомого польського проповідника XVI століття Петра Скарги (Piotr Skarga) з наступною програмою: М. Гомулка (XVI ст.), псалом 22 “Deus meus, Deus meus respice”; Вацлав з Шамотул (XVI ст.), псалом “In de Domine speravi”; Орландо ді Лассо (XVI ст.), псалом “Beati, quorum remissae sunt iniquitates”; Фелікс Новоейський, слова Л. Ридля, кантата для чоловічого хору, оркестру, органа “Петрові Скарзі” (Piotrowi Skardze). Виконавці: об’єднані хори ГМТ й інших товариств, солісти-вокалісти Л. Серадзка (L. Sieradzka), Й. Щурковська (J. Szczurkowska), О. Нижанковський, І. Янкевич (I. Jankiewicz), партія органа – Ф. Новоейський. 18 листопада 1912 року виконано камерні та хорові релігійні твори сучасних польських композиторів: С. Шажинського (S. Szarzyński), М. Мельчевського (M. Mielczewski) й авторів XVI–XVII ст. Б. Пенкеля, М. Гомулки, Вацлава з Шамотул [22, s. IV].

Чудовою нагодою до духовного єднання став ювілейний вечір 1 березня 1903 року, що організували ГМТ й архієпископ-митрополит Ю. Більчевський (J. Bielczewski) на честь Його Святості Папи Римського Леона XIII; виконано твори кс. Ю. Сужинського – “Ода на привітання нового століття” для мішаного хору, соліста-баритона та оркестру, “Alleluja” з “Месії” Г.Ф. Генделя та хор “Свята Богоматір” з ораторії “Клятви Яна Казимира” М. Солтиса. З промовою виступив архієпископ-митрополит Ю. Більчевський [26, s. 3, 23–24].

Львівські виконання духовної музики отримували широкий розголос поза межами міста і краю. Так, про виконання у березні 1904 року “Страстей за Матфеєм” (Mathäus-Passion) Й.-С. Баха хорами і оркестрами ГМТ та Міського театру навіть варшавський часопис “Bluszcz” (Плющ) написав, що “музично освічена частина публіки зі щирим зацікавленням поспішала на виконання чудового твору Баха “Mathäus Passion”, адже цей концерт став нагодою до ознайомлення з прекрасною музикою” [1]. Прем’єрне виконання 23 березня 1906 року в залі Народного Дому Великої меси c-moll В. А. Моцарта підтвердило про постійний інтерес керівництва ГМТ не лише до нових зразків духовної музики польських композиторів, а й до класичних шедеврів, що отримали нову редакцію. “Gazeta Lwowska” в анонсі на це виконання підкреслила: “[...] п’ять років тому директор Моцартівського Товариства у Дрездені Алойз Шмітт реконструював її як повноцінну месу. В такій формі її виконано у Дрездені, а торік – у Відні в концерті тамтешнього Товариства Друзів Музики” [16, s. 3]. Виконавцями були хори, оркестр, ГМТ і клас хорового співу Консерваторії за участю членів оркестру Міського театру. Солісти партії довірено відомим співакам – Яніні Грацькій-Кшижановській (Janina Gracka-Kszyżanowska), Гелені Маковській (Helena Makowska) з Праги, Л. Серадзькій (L. Sieradzka), оперному співакові А. Оконьському (A. Okoński) та добре підготовленим і відомим аматорам Адамові Місю (Miś) та М. Єльоньському (Jeloński) [15, s. 4].

Великий інтерес львівської публіки викликала ораторія Габрієля Перне (Gabriel Perné) “Хрестовий похід дітей” у виконанні хорів ГМТ та співочого товариства “Гейнал”, оркестрантів ГМТ і Міського театру та солістів: В. Гендріх (W. Hendrich), А. Ремер (A. Remer), Й. Мунзлінгер (J. Munzlinger) і проф. А. Діанні (A. Dianni) [28, s. II, s. III; 18].

Символічного значення набуло виконання 8 листопада 1913 року ораторії Мечислава Солтиса (Mieczysław Soltys) “Клятви Яна Казимира” у львівській архикатедрі під час проведення у Львові першого з'їзду польських музичних і співацьких товариств. Ораторію інтерпретували об'єднані хори львівської “Лютні” (Lutnia) і “Гейналу” (Hejnał), оркестр ГМТ та Міського Театру зі Львова й солісти. “Твір викликав велике враження у слухачів та зворушив їх своїм позамузичним змістом. Композицію виконано у львівській архикатедральній базиліці перед тим самим вітарем, перед яким присягав Ян Казимир [...]” [32, s. 14]. Квінтесенцією духовності було виконання 23 квітня 1913 року монументального твору ораторії Ф. Нововейського “Quo vadis?” (“Камо грядеши?”), за мотивами однойменного роману Г. Сенкевича у виконанні колективів і солістів ГМТ, чоловічого хору співочого товариства “Гейнал” і оркестру Міського театру. Тематика твору відображала одвічні питання про цілі людського буття, віру й страждання.

Свідченням того, що масштабні хорові опуси духовної тематики і надалі приваблювали львівську публіку, стало поступове збільшення хорових колективів ГМТ. Наприклад у “Звіті” за 1898–1899 роки зазначено, що кількісні показники виступів Товариства, особливо його хорових колективів, зокрема чоловічого хору не зменшилась, а, навпаки, збільшилися. Це було знаком всезростаючого авторитету ГМТ, виконавську діяльність якого у місті високо цінували і шанували, оскільки вона не обмежувалася тільки статутом. Плекання духовної музики було природною потребою і доброю традицією учасників ГМТ.

Упродовж 1858–1914 років львів'яни мали змогу почути чи не весь європейський компендіум монументальних духовних опусів від бароко до сучасності, серед них: ораторія “Месія” Г. Ф. Генделя, ораторії Й. Гайдна “Сім слів Спасителя на Хресті” та “Створення світу”, “Stabat mater” Е. Дж. Ч. Асторга, А. П. Ф. Боелі, М. Полліні, Дж. Б. Перголезі, “Miserere” Г. Аллегрі, “Missa solennis” Л.-ван Бетховена та Дж. Россіні, ораторія “Сім останніх слів на хресті” Дж. С. Меркаданте, меси Й. С. Баха, Л. Боккеріні, Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Й. Н. Гуммеля, Дж. Россіні, Ш. Гуно, С. Монюшка, реквієми Л. Керубіні, Н. Цінгареллі, Н. Йомеллі, Ф. Дуранте, Я. Піотровського, Дж. Верді, Й. Г. Фергульста, К. Сен-Санса, “Salve Regina” й “Ave verum corpus” В. А. Моцарта, “Pater noster” Л. Керубіні, “Te Deum” А. Брукнера, “Ave Maria”, марійні пісні Й. Брамса; “Ave Maria” Н. А. Ребера, “Літанії” Н. Цінгареллі, “Salve Regina”, “Benedicto” А. Кальдари, “Vellum templi scissum est” Ф. А. Валотті, “Tenebrare factae sunt” М. Гайдна і А. Лотті, Псаломи Й. Райнбергера, Б. Марчелло, В. Баргеля, “Veni Creator”, “O salutaris hostia” К. Мікулі, “Жалібні співи” В. Желенського, фрагменти біблійної балади “Мойсей” А. Рубінштейна, частини з ораторії “Святий Франциск” Е. Тінеля та ін. Це далеко не повний список, але й він дає уявлення про музично-сакральні пріоритети ГМТ.

Окрім перерахованих творів, ГМТ виконувало церковну музику і принагідно, на поминальних службах за душі померлих членів ГМТ, урочистих богослужіннях, під час шлюбів, вшанування пам'яті визначних релігійних діячів, відзначення пам'ятних для польського народу дат (наприклад, Січневого та Листопадового повстань, повстання Т. Костюшка, Грюнвальдської битви й битви під Віднем), днів народження та смерті видатних польських діячів – музикантів, поетів, письменників, священників, навіть у таких суто світських осередках, як Коло Літературно-Артистичне, Міський театр, Міське казино тощо. З 80-х років XIX століття хор та оркестр ГМТ були постійною окрасою урочистих богослужінь (двічі на рік) з нагоди відкриття сесії Галицького Крайового Сейму (виконували переважно меси Г. Ярецького, В. А. Моцарта, Й. Гайдна, А. Мінхаймера, Ю. Студзінського, В. Пахульського, М. Солтиса, духовний гімн “Veni creator” К. Мікулі, “Ave Maria” Н. А. Ребера, “Реквієм” С. Монюшка, “Beati Mortui” Ф. Мендельсона-Бартольдї.

Таким чином, шляхом виконання величезної кількості духовних творів різноманітних жанрів та світських за характером творів, у яких, проте, заторкнуті трансцендентні питання буття, утверджувалися традиційні духовні ідеали, етичне начало природно поєднувалося з естетичним. У період, коли в суспільстві релігію поступово витісняли і наставала ера секуляризації, саме музика ставала виразником *сакрум*, духовного виміру життя, самодостатньої релігійної традиції. У духовній музиці слухачі могли віднайти глибоко особистісний характер сприйняття Божества, пережити відчуття глибокого єднання не тільки зі *сакральним*, а й зі

спільнотою, яка була учасницею концертного дійства. Ідеали священного завдяки музиці та її релігійним жанрам перейшли у нову естетичну реальність, набули нового філософського тлумачення. Музичні осередки у певному сенсі замінювали інституціоналізовану релігійність, а естетичні форми виразу духовності ставали конкурентноспроможними у суспільстві, яке дедалі більше секуляризувалося.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кашкадамова Н. Б. Фортепіанне мистецтво у Львові. Статті. Рецензії. Матеріали / Наталя Кашкадамова. – Тернопіль : Астон, 2001. – 400 с.
2. Кияновська Л. Сильова еволюція галицької музичної культури XIX–XX ст. / Любов Кияновська. – Тернопіль : Астон, 2000. – 339 с.
3. Мазепа Л. Шлях до Музичної Академії у Львові / Лешек Мазепа, Тереса Мазепа. У 2-х т. – Львів : СПОЛОМ, 2003. – Т. 1. – 288 с.
4. Bluszcz. – Warszawa, 1904. – 18 kwietnia.
5. Błaszczyk T. Durygenci polscy i obcy w Polsce działający w XIX i XX wieku / Tadeusz Błaszczyk. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1964. – 358 s.
6. Chomiński J. Historia muzyki polskiej / Józef Chomiński, Katarzyna Wilkowska-Chomińska. – Т. II. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1996. – 229 s.
7. Gazeta Lwowska. – 1842. – 29 grudnia. – S. 4.
8. Gazeta Lwowska. – 1843. – 13 kwietnia. – S. 3.
9. Gazeta Lwowska. – 1844. – 7 grudnia. – S. 4.
10. Gazeta Lwowska. – 1876. – 10 kwietnia. – S. 4.
11. Gazeta Lwowska. – 1876. – 11 kwietnia. – S. 4.
12. Gazeta Lwowska. – 1876. – 14 kwietnia. – S. 3.
13. Gazeta Lwowska. – 1876. – 20 kwietnia. – S. 4.
14. Gazeta Lwowska. – 1906. – 23 lutego. – S. 4.
15. Gazeta Lwowska. – 1906. – 23 marca. – S. 4.
16. Gazeta Lwowska. – 1906. – 8 lutego. – S. 3.
17. Leseblätter. – Lemberg, 1845. – № 2. – 4 january.
18. Leseblätter. – Lemberg, 1843. – № 135. – 25 november.
19. Leseblätter. – Lemberg, 1843. – № 148. – 28 december.
20. Leseblätter. – Lemberg. – 1843. – № 114. – 7 oktober.
21. Reiss J. Najpiękniejsza ze wszystkich jest muzyka polska / Józef Reiss. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1984. – 219 s.
22. Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego we Lwowie za rok szkolny 1912/1913 od 1-go Września 1912 do 31-go Sierpnia 1913. – Lwów : Nakładem Towarzystwa, 1914. – 62 s.
23. Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego za rok 1891/1892 od 1. Września 1891 do 30. Sierpnia 1892. – Lwów : Nakładem Towarzystwa, 1892. – 44 s.
24. Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego za rok 1900/1901 od 1-go Września 1900 do 31-go Sierpnia 1901. – Lwów : Nakładem Towarzystwa, 1902. – 71 s.
25. Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego za rok 1901/1902 od 1-go Września 1901 do 30-go Sierpnia 1902. – Lwów : Nakładem Towarzystwa, 1903. – 54 s.
26. Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego za rok 1902/1903 od 1-go Września 1902 do 31-go Sierpnia 1903. – Lwów : Nakładem Towarzystwa, 1904. – 64 s.
27. Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego za rok 1905/1906 od 1-go Września 1905 do 31-go Sierpnia 1906. – Lwów : Nakładem Towarzystwa, 1907. – 48 s.
28. Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego za rok 1908/1909 od 1-go Września 1908 do 31-go Sierpnia 1909. – Lwów : Nakładem Towarzystwa, 1910. – 52 s.
29. Statuta Towarzystwa ku wykształceniu muzyki w Galicyi. Przywołone najlaskawiej najwyższem postanowieniem Jego c. k. Apostolskiej Mości z dnia 14. czerwca 1857. – Lwów : Skład Towarzystwa w roku, 1857. – 3 s. + dodatek 3 s.

30. Strumiłło T. Szkice z polskiego życia muzycznego XIX wieku / Tedeusz Strumiłło. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1954. – 242 s.
31. Wiadomości Artystyczne. – 1898. – Nr 11. – 10 kwietnia. – S. 83–84.
32. Zjazd śpiewaków polskich // Przegląd Muzyczny. – Warszawa, 1913. – 1 grudnia. – S. 14.

REFERENCES

1. Kashkadamova, N. B. (2001), *Fortepiannie mystetstvo u Lvovi. Statti. Retsenzii. Materialy* [Piano Art in Lviv. Articles. Reviews. Materials], Ternopil, SMP Aston. (in Ukrainian).
2. Kyyanovska, L. (2000), *Stylova evoliutsiia halytskoi muzychnoi kultury XIX–XX st.* [Style evolution of the Galician musical culture of the XIX–XX centuries], Ternopil, Aston. (in Ukrainian).
3. Mazepa, L and Mazepa, T. (2003), *Shliakh do Muzychnoi Akademii u Lvovi* [The Way to the Music Academy in Lviv. In 2 Vol.], Lviv, SPOLOM, 2003. Vol. 1. (in Ukrainian).
4. Bluszcz [Ivy] (1904), Warszawa, april 18, 1904, p. 2. (in Polish).
5. Błaszczyk, T. (1964), *Dyrygenci polscy i obcy w Polsce działający w XIX i XX wieku* [Polish and foreign conductors in Poland operating in the 19-th and 20-th centuries], Kraków, Polskie Wydawnictwo Muzyczne. (in Polish).
6. Chomiński, J. and Wilkowska-Chomińska, K. (1996), *Historia muzyki polskiej* [History of Polish music], Kraków, Polskie Wydawnictwo Muzyczne. (in Polish).
7. *Gazeta Lwowska* [Lviv Newspaper], (1842), Lviv, december 29, p. 4. (in Polish).
8. *Gazeta Lwowska* [Lviv Newspaper] (1843), Lviv, april 13, p. 3. (in Polish).
9. *Gazeta Lwowska* [Lviv Newspaper] (1844), Lviv, december 7, p. 4. (in Polish).
10. *Gazeta Lwowska* [Lviv Newspaper] (1876), Lviv, april 10, p. 4. (in Polish).
11. *Gazeta Lwowska* [Lviv Newspaper] (1876), Lviv, april 11, p. 4. (in Polish).
12. *Gazeta Lwowska* [Lviv Newspaper] (1876), Lviv, april 14, p. 3. (in Polish).
13. *Gazeta Lwowska* [Lviv Newspaper] (1876), Lviv, april 20, p. 4. (in Polish).
14. *Gazeta Lwowska* [Lviv Newspaper] (1906), Lviv, february 23, p. 4. (in Polish).
15. *Gazeta Lwowska* [Lviv Newspaper] (1906), Lviv, february 8, p. 3. (in Polish).
16. *Gazeta Lwowska* [Lviv Newspaper] (1906), Lviv, march 23, p. 4. (in Polish).
17. *Leseblätter* [Reading leaves] (1845), Lviv, january 4, no 2. (in German).
18. *Leseblätter* [Reading leaves] (1843), Lviv, november 25, no 135. (in German).
19. *Leseblätter* [Reading leaves] (1843), Lviv, december 28, no 148. (in German).
20. *Leseblätter* [Reading leaves] (1843), Lviv, october 7, no 114. (in German).
21. Reiss, J. (1984), *Najpiękniejsza ze wszystkich jest muzyka polska* [The most beautiful of all is Polish music], Kraków, Polskie Wydawnictwo Muzyczne. (in Polish).
22. *Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego we Lwowie za rok szkolny 1912/1913 od 1-go Września 1912 do 31-go Sierpnia 1913 (1913)* [Report of the Department of the Galician Music Society for the year 1912/1913 from 1. September 1912 to 30. August 1913], Lwów, Nakładem Towarzystwa. (in Polish).
23. *Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego za rok 1891/1892 od 1. Września 1891 do 30. Sierpnia 1892 (1892)* [Report of the Department of the Galician Music Society for the year 1891/1892 from 1. September 1891 to 30. August 1892], Lwów, Nakładem Towarzystwa. (in Polish).
24. *Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego za rok 1900/1901 od 1-go Września 1900 do 31-go Sierpnia 1901 (1902)* [Report of the Department of the Galician Music Society for the year 1900/1901 from 1. September 1900 to 30. August 1901], Lwów, Nakładem Towarzystwa. (in Polish).
25. *Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego za rok 1901/1902 od 1-go Września 1901 do 30-go Sierpnia 1902 (1903)* [Report of the Department of the Galician Music Society for the year 1901/1902 from 1. September 1901 to 30. August 1902], Lwów, Nakładem Towarzystwa. (in Polish).
26. *Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego za rok 1902/1903 od 1-go Września 1902 do 31-go Sierpnia 1903 (1904)* [Report of the Department of the Galician Music

- Society for the year 1902/1903 from 1. September 1902 to 30. August 1903], Lwów, Nakładem Towarzystwa. (in Polish).
27. Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego za rok 1905/1906 od 1-go Września 1905 do 31-go Sierpnia 1906 (1907) [Report of the Department of the Galician Music Society for the year 1905/1906 from 1. September 1905 to 30. August 1906], Lwów, Nakładem Towarzystwa. (in Polish).
 28. Sprawozdanie Wydziału Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego za rok 1908/1909 od 1-go Września 1908 do 31-go Sierpnia 1909 (1910) [Report of the Department of the Galician Music Society for the year 1908/1909 from 1. September 1908 to 30. August 1909], Lwów, Nakładem Towarzystwa. (in Polish).
 29. Statuta Towarzystwa ku wykształceniu muzyki w Galicyi. Przyzwolone najłaskawiej najwyższem postanowieniem Jego c. k. Apostolskiej Mości z dnia 14. czerwca 1857 (1857) [Statute of the Society for the formation of music in Galicia. Permitted to the most gracious decree of His Apostolic Blessing of June 14, 1857], Lwów, Skład Towarzystwa. (in Polish).
 30. Strumiłło, T. (1954), Szkice z polskiego życia muzycznego XIX wieku [Sketches of Polish Musical Life in the 19th Century], Kraków, Polskie Wydawnictwo Muzyczne. (in Polish).
 31. Wiadomości Artystyczne [Artistic News] (1898), Lviv, april 10, no 11, p. 83–84. (in Polish).
 32. Przegląd Muzyczny [Musical Review] (1913) Zjazd śpiewaków polskich [Polish Singers' Conference], Warszawa, december 1, p. 14. (in Polish).

УДК 78.9;78.27

Мирослава Новакович

ВПЛИВ “ВІДЕНСЬКОЇ” КУЛЬТУРИ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО ТЕАТРУ В ГАЛИЧИНІ

У статті досліджено особливості розвитку русько-українського музичного театру в Галичині у першій половині та середині XIX століття. Розглянуто роль Відня як “культурного” та “інституційного вузла”, котрий сприяв поширенню соціальних структур, задіяних в організації музичного театрального життя. Охарактеризовано театральну творчість галицьких композиторів у контексті тогочасних тенденцій панівної культури Відня.

Ключові слова: австрійська культура, театральна музика, галицька оперета.

Мирослава Новакович

ВЛИЯНИЕ “ВЕНСКОЙ” КУЛЬТУРЫ НА РАЗВИТИЕ УКРАИНСКОГО МУЗЫКАЛЬНОГО ТЕАТРА В ГАЛИЧИНЕ

В статье исследованы особенности развития украинского музыкального театра в Галичине в первой половине и середине XIX века. Рассмотрено роль Вены, как “культурного” и “институционального узла”, который способствовал распространению социальных структур, задействованных в организации музыкальной театральной жизни. Охарактеризовано театральное творчество галицких композиторов в контексте тогдашних тенденций господствующей культуры Вены.

Ключевые слова: австрийская культура, театральная музыка, галицкая оперетта.